

Årsredovisning 2019

Miljö- och konsumentnämnden

Innehållsförteckning

1 Inledning	3
2 Viktiga händelser under året	3
3 Strategiska målområden - indikatorer och uppdrag	5
3.1 Företagandet växer genom samverkan.....	5
3.2 Ekologisk hållbarhet lokalt och globalt.....	5
3.3 Ekonomi och egen organisation.....	6
4 Nämndens verksamhet 1	6
4.1 Resultat.....	6
4.2 Budgetavvikelse.....	8
4.3 Verksamhetsanalys.....	10
4.4 Verksamheten 2019.....	21
4.5 Jämställdhetsperspektivet.....	21
5 Verksamhetsmått	22
5.1 Miljöförvaltningen gemensamt.....	22
5.2 Livsmedelskontroll.....	22
5.3 Miljötillsyn.....	23
5.4 Miljöstrategiska.....	24
5.5 Budget- och skuldrådgivning.....	25
6 Investeringar	26
6.1 Investeringar, årliga anslag.....	26
6.2 Investeringar som löper över flera år.....	26

1 Inledning

I *Borås 2025 Vision och strategi* står bland annat att läsa: ”i Borås lever människor tillsammans, och i harmoni med naturen och omvärlden” samt ”vi arbetar för en hållbar utveckling där de ekologiska, sociala och ekonomiska dimensionerna samverkar”. Miljö- och konsumentnämndens myndighetsutövning, strategiska arbete och rådgivningsverksamhet berör alla tre dimensionerna och syftar till att säkerställa boråsarnas hälsa och säkerhet, en effektiv och hållbar samhällsplaneringsprocess, lika och rättvisa regler för företag i Borås, motverka av brottslighet och stöd till boråsarna med både förbyggande och rådgivande insatser inom budget-, skuld- och konsumentområdena.

Samhällets behov av miljö- och hälsoskyddskompetens har ökat markant de sista tio-femton åren, i takt med insikten att arbete med hållbar utveckling är nödvändig för mänsklighetens överlevnad på lång sikt. Alla nämndens verksamhetsområden har också ökat i omfattning och komplexitet liksom förväntningarna på snabb handläggning och nära samverkan med verksamhetsutövare, privatpersoner, myndigheter med flera.

Miljö- och konsumentnämnden redovisar 2019 ett överskott på 1 205 tkr efter hänsyn till jämförelsestörande poster och nämndens buffert. Resultatet i förhållande till budget visar att nämndens verksamheter underskrider sin budget och uppvisar ett positivt resultat på 733 tkr. Nämndens buffert på 260 tkr har använts och har hjälpt till att öka resultatet.

Miljö- och konsumentnämnden har sedan 2012 haft ekonomi och personalresurser i obalans jämfört med de uppdrag som nämnden ålagts. Hög personalomsättning och vakanta tjänster medför både minskad och mindre effektiv verksamhet samt ökad stress och ökad risk för sjukskrivning. Alla nämndens uppdrag har inte kunnat genomföras 2019 på grund av vakanser, därav det positiva ekonomiska resultatet.

Sammanfattningsvis beror nämndens budgetöverskott 2019 på:

- Lägre personalkostnader än budgeterat på grund av senare tillsättning av personal på tjänsterna inom staben och miljöstrategiska avdelningen.
- Lägre personalkostnader än budgeterat inom miljötillsyn utifrån att det har varit svårt att rekrytera personal med rätt kompetens.
- Det har blivit glapp mellan att personal (t.ex. jurist, chef miljöstrategiska, miljöutredare, konsumentrådgivare) har slutat och ny personal har börjat vilket också medfört lägre personalkostnader än budgeterat.
- Nämnden har inte varit på utbildning i den utsträckning som det budgeterats för.

Överskottet har i sin tur ytterligare förstärkts av nämndens buffert och sjukfrånvaro.

2 Viktiga händelser under året

Miljöförvaltningen har en inrättat stab (förvaltningscontroller, HR-specialist, jurist och kommunikatör) från och med 15 augusti 2019, med syfte att hjälpa Miljöförvaltningen att skapa en effektiv och hållbar verksamhet. Stabens funktion är framförallt att stödja, men även styra genom råd, vägledning och analys för att öka ledningens och förvaltningens kapacitet och utveckla verksamheten utifrån ett helhetsperspektiv.

Nämnden har under 2019 investerat i ett nytt verksamhetssystem, Ecos2, för både Miljöbalks- och livsmedelsområdet och parallellt har ett e-arkiv upprättats. Dessa moderna system ger en mängd olika möjligheter för digitalisering och effektivisering. Full effekt tar något eller några år att nå.

Konsumentrådgivning

Konsumentrådgivningen har under året flyttats från Miljöstrategiska avdelningen till avdelningen för

budget- och skuldrådgivningen. De två verksamheterna har mycket gemensamt om genom att dra nytta av varandras kunskaper och kontaktnät kan det förebyggande arbetet förstärkas och effektiviseras. 2020 byter återupptar verksamheterna avdelningsnamnet Konsument Borås.

Budget- och skuldrådgivning

Budget- och skuldrådgivningen genomförde en uppskattad samverkanshalvdag med temat "våga fråga hur mår din ekonomi" där olika aktörer som i sitt arbete möter personer som har problem med sin ekonomi och/eller lever i ekonomisk stress. Syftet var att berätta om verksamheten samt att hitta vägar för samverkan. Konsumentverket uppmärksammade satsningen och var även på plats för att ta del av hur man lokalt kan arbeta med samverkan.

Tillstånd och Livsmedelskontroll

Avdelningen för Tillstånd- och Livsmedelskontroll har fått bra resultat i NKI (Nöjd kundindex) även under 2019. Det bekräftar att verksamheten är stabil och våra interna rutiner fungerar bra. Hela avdelningen deltar aktivt i olika nätverk (interna och externa) för information/erfarenhetsutbyte samt utveckling av verksamheten.

Sedan 1 juli 2019 gäller den nya tobakslagen. Det innebär att den som vill sälja tobak behöver ansöka om tillstånd för försäljning. Cirka 90 verksamheter har ansökt om tillståndet.

Tillståndsenheten har som första tillsynsmyndighet inom serveringstillstånd i landet testat och utvecklat arbetet av det digitala projektet "Kommun Kim". Syftet är att öka möjligheten till information och vägledning för den enskilde företagaren och medborgaren. Ursprungligen kommer idén från Norge och Borås Stad är först ut i landet med att sjsätta projektet.

Dricksvattenkontroller med fokus på hygien och färoanalys var en av de fokusområden som livsmedelsenheten arbetat särskilt med under 2019. Även spårbarhet (märkning osv.) inom grossistledet gällande svenskt kött har kontrollerats speciellt under året.

Sedan 1 januari 2019 gäller en ny sanktionsmöjlighet om en livsmedelsföretagare har brustit i sin anmälningsskyldighet och ändå påbörjat sin verksamhet. Årsomsättning styr storleken på sanktionen (1% eller 0,5% av årsomsättning beroende på ärendets art).

För att säkerställa att livsmedelskontroll har möjlighet att ta betalt för sitt arbete framöver har taxebestämmelserna och delegationsordning anpassats till den nya EU-förordningen om offentlig kontroll inom livsmedelskedjan. Nya bestämmelser trädde i kraft 14 december 2019.

Miljötillsyn

Länsstyrelsen genomförde en revision och uppföljning av miljöbalktillsynen i Borås stad. De granskade våra lagstadgade handlingar såsom behovsutredning, tillsynsplan samt den tillsyn som bedrivs på årsbetalande verksamheter med högst risk ur miljö- och hälsoskyddssynpunkt. Nämnden erhöll Länsstyrelsens revisionsprotokoll där både positiva synpunkter men också för hur brister inom tillsynen avses hanteras.

Länsstyrelsen påpekade bland annat att chefstiden per handläggare är så låg att den utgör en risk för arbetsmiljön, både för chef och medarbetare. Vidare påpekade länsstyrelsen att all obligatorisk tillsyn inte utförs i Borås. Miljötillsynsavdelningen kommer därför att delas upp på två avdelningar där vardera avdelning får en chef. En ny chef kommer att rekryteras under 2020 och rekrytering av handläggare fortsätter.

Nämnden har vidare påbörjat en översyn för att stärka och synliggöra resurskedjan: behovsutredning och finansieringsbehov - tillsynsplan, budget och taxa - tillsynsuppföljning - analys - nu behovsutredning. Under 2017 och 2018 låg fokus på att ta fram en komplett behovsutredning och tillsynsplan för första gången på flera år. Under 2019 går förvaltningen vidare med utveckling av tillsynsuppföljning. Under 2019 provades manuell tidrapportering under två månader. Erfarenheterna därifrån tillsammans med helt nytt verksamhetssystem (2019/2020) kommer under 2020 medföra förbättrade möjligheter för uppföljning. När uppföljningen har fått högre kvalitet kommer fokus gå över på att vidareutveckla analysarbetet.

Miljöstrategiska

Borås Stads första koldioxidbudget har tagits fram under 2019, i nära samverkan med stadsledningskansliet. Arbetet med klimatanpassning inom Borås utvecklas succesivt.

Projektet Invasiva arter har haft ett intensivt år med mycket informationsspridning. En nyutvecklad app för inrapportering har fått stor användning och förvaltningen har fått in över 400 rapporter om invasiva arter. Under nästa år fortsätter arbetet med att hitta former för hur Borås ska implementera den nya lagstiftningen om invasiva arter.

På initiativ av nämnden har Borås gjort ett strategiskt markinköp i del av fastigheten Gåshult. Området är klassat som riksintresse Naturvård och ansökan om bidrag och reservatsbildning har skickats in.

3 Strategiska målområden - indikatorer och uppdrag

3.1 Företagandet växer genom samverkan

3.1.1 Kommunfullmäktige

Uppdrag	Status År 2019	Kommentar
Borås Stads riktlinjer för alkoholserving ska revideras så att servering som längst medges till klockan 02:30.		Genomfört: Riktlinjer för alkoholserving har reviderats så att servering som längst medges till klockan 02:30.

3.2 Ekologisk hållbarhet lokalt och globalt

3.2.1 Nämnd

Uppdrag	Status År 2019	Kommentar
Miljö- och konsumentnämnden ger miljöförvaltningen i uppdrag att under 2018 initiera arbetet med mål för Borås Stad inom miljö- och hälsoskyddsområdet efter 2020. Nationella miljö- och folkhälsomål samt Agenda 2030 ska vägas in.	◆ Delvis genomfört	Miljöförvaltningen har påbörjat dialog med Kvalitet och Utveckling (Stadskansliet) och Folk- och fritidsförvaltningen för att få ramarna till hur Borås Stad kommer att jobba med Agenda 2030 (i förhållande till visionen) och de nationella folkhälsomålen. Hur Borås ska arbeta med de globala hållbarhetsmålen kommer att konkretiseras under våren 2020. Omvärldsbevakning har gjorts, bland annat har Helsingborg presenterat sitt arbete med miljö- och folkhälsomål och Agenda 2030 på nämndens strategidag.

3.3 Ekonomi och egen organisation

Kommunfullmäktiges indikatorer	Utfall 2017	Utfall 2018	Målvärde 2019	Utfall År 2019
■ Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid, %.	5,3	6,1	4,5	5,7
■ Arbetad tid för timavlönade omräknat till årsarbeten.	0,1	0,4	0	0,5
● Andel anställda som nyttjar Borås Stads friskvårdsbidrag, %		51	40	55

Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid, %.

Miljöförvaltningens sjukfrånvaro har sjunkit från 6,1% 2018 till 5,7% för 2019. Motsvarande perioder har sjukfrånvaron för Borås Stad minskat från 7,4% till 7,3%. I en relativt liten organisation som Miljöförvaltningen får några få långa sjukfall stort genomslag i statistiken, varför sjukfrånvaron kan variera kraftigt.

Det ställs allt mer tydliga och långtgående krav på arbetsgivaren när det gäller medarbetarnas sociala arbetsmiljö, vilket innebär att det främjande och förebyggande hälsoarbetet måste utvecklas för att snabbt fånga upp ohälsa. För att förebygga sjukfrånvaro, sänka personalomsättningen och öka attraktiviteten som arbetsgivare arbetar förvaltningen med regelbundna uppföljningssamtal, mätstickan, fysisk och psykosocial arbetsmiljöromd samt regelbundna hälsoundersökningar på individnivå. Därutöver med ledarskap, medarbetarskap och grupputveckling och med resultaten från medarbetarenkäten. För att arbetsmiljöarbetet ska kunna genomföras effektivt har nämnden i flera år arbetat för att stödfunktionerna HR, ekonomi och administration ska dimensioneras korrekt i förhållande till förvaltningens storlek och nämndens alla ansvarsområden samt för att samla hela förvaltningen i gemensamma lokaler (istället för som idag i tre olika hus). Sedan andra halvåret 2019 har nämnden kunnat dimensionera med stödresurser motsvarande behoven.

Förvaltningens aktivitetsgrupp och hälsogrupp ordnar hälsofrämjande aktiviteter vid varje förvaltningsmöte, aktiviteter på förvaltningsdagar mm.

4 Nämndens verksamhet 1

4.1 Resultat

Ekonomiskt sammandrag

Tkr	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019	Avvikelse
Statsbidrag	645	882	280	1 111	831
Avgifter och övriga intäkter	15 274	17 057	22 885	19 695	-3 190
Summa intäkter	15 919	17 939	23 165	20 806	-2 359
Personal	-30 898	-36 311	-41 499	-38 066	3 433
Lokaler	-1 721	-2 161	-2 217	-2 002	215
Material och tjänster	-6 429	-4 643	-4 984	-5 782	-798
Kapitalkostnader	-346	-101	-80	-98	-18

Tkr	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019	Avvikelse
Summa kostnader	-39 394	-43 216	-48 780	-45 948	2 832
Buffert (endast i budget)			-260		260
Nettokostnad	-23 475	-25 277	-25 875	-25 142	733
Kommunbidrag	22 950	22 800	25 875	25 875	0
Resultat efter kommunbidrag	-525	-2 477	0	733	733
Godkänt ianspråktaget ackumulerat resultat		760	460	460	0
Godkända "öronmärkta" projekt		2 750	1 250	12	-1 238
Resultat jfr med tillgängliga medel	-525	1 033	1 710	1 205	-505
Ackumulerat resultat	-1 348	-594			

Resultatanalys

Resultat 2019

Miljö- och konsumentnämnden redovisar ett överskott på 1 205 tkr efter hänsyn till jämförelsestörande poster och nämndens buffert. Resultatet i förhållande till budget visar ett överskott 733 tkr.

- Nämnden har fått disponera 1 250 tkr (550 tkr MT och 700 tkr MSA) av ackumulerat resultat där endast drygt 1,2 tkr har nyttjats inom MSA 2019.
Nämnden önskar disponera dessa återstående 1 238 tkr under 2020.
- Gällande Klimatkompensationsfonden så har 549 tkr fakturerats under 2019 men inga ansökningar om att få disponera dessa medel har inkommit från övriga förvaltningar.
Nämnden önskar disponera dessa medel under 2020 då det är medel som inte är tänkta att tillfalla nämnden utan komma hela staden till nytta.
Klimatkompensationsfonden påverkar resultatet positivt med 89 tkr.

Med hänsyn tas till ovanstående poster underskrider nämndens verksamheter sin budget och uppvisar ett positivt resultat på 733 tkr. Nämndens buffert på 260 tkr har använts och har hjälpt till att öka resultatet.

Nämndens taxeintäkter är en stor och viktig del av budgeten som succesivt behöver öka så att den bemanningsökning som krävs för att klara uppdragen till största delen finansieras av intäkter och för att klara fullmäktigeuppdraget att kunderna så långt det är möjligt ska betala vad tjänsterna kostar.

Under flera år har nämnden haft svårt att klara sig inom tilldelad budgetram. Inför 2019 kunde nämnden budgetera för anställning av en ekonom/förvaltningscontroller och en HR specialist. Tjänsterna bemannades först i augusti. Flera avdelningar har haft en hög personalomsättning med tillfälliga vakanser som följd, vilket påverkat produktiviteten negativt och fått konsekvenser på både kostnads- och intäktssidan. Nämndens taxeintäkter är en stor och viktig del av budgeten som succesivt behöver öka så att den bemanningsökning som krävs för att klara uppdragen till största delen finansieras av intäkter och för att klara fullmäktigeuppdraget att kunderna så långt det är möjligt betalar vad tjänsterna kostar.

För kommentarer kring budgetavvikelse per avdelning se avsnitt 4.3. Sammanfattningsvis beror nämndens budgetöverskott på:

- Lägre personalkostnader än budgeterat p.g.a. senare tillsättning av personal på tjänsterna inom staben och MSA.

- Lägre personalkostnader än budgeterat på MT utifrån att det har varit svårt att rekrytera personal med rätt kompetens.
- Det har blivit glapp mellan att personal (t.ex. jurist, chef MSA, konsumentrådgivare) har slutat och ny personal har börjat vilket också medfört lägre personalkostnader än budgeterat.
- Nämnden har inte varit på utbildning i den utsträckning som det budgeterats för.

Överskottet har i sin tur ytterligare förstärkts av nämndens buffert och sjukfrånvaro.

4.1.1 Kostnader för "öronmärkta" projekt beslutade av Kommunfullmäktige

Projekt	Totalt godkänt belopp	Utfall tom 2018-12-31	Utfall 2019-12-31	Återstår
Första beslut byggbonus 2017	750	270	480	0
Första beslut byggbonus 2018	750		750	0
Andra beslut byggbonus 2018	2 000		750	1 250
Medel av byggbonus att disponera 2020	1 250		12	1 238
Summa	4 750	270	1 992	2 488

4.2 Budgetavvikelse

Verksamheternas nettokostnader

Tkr	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019	Avvikelse
Miljö- och konsumentnämnden					
Intäkter	0	0	0	0	0
Kostnader	-870	-853	-1 040	-918	122
Resultat	-870	-853	-1 040	-918	122
Förvaltningsledning					
Intäkter	107	150	0	30	30
Kostnader	-7 328	-7 279	-1 862	-2 755	-893
Resultat	-7 221	-7 129	-1 862	-2 725	-863
Verksamhetsstöd					
Intäkter	7 009		100	57	-43
Kostnader	-8 084		-6 725	-5 384	1 341
Resultat	-1 075		-6 625	-5 327	1 298

Tkr	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019	Avvikelse
Livsmedelskontroll inkl. tillståndsenheten					
Intäkter	6 167	7 084	8 550	8 595	45
Kostnader	-8 765	-8 897	-9 187	-9 334	-147
Resultat	-2 598	-1 813	-637	-739	-102
Miljötillsyn					
Intäkter	1 812	6 292	9 860	7 624	-2 236
Kostnader	-9 013	-11 892	-13 431	-12 671	760
Resultat	-7 201	-5 600	-3 571	-5 047	-1 476
Miljöstrategiska inkl. energi- och konsumentrådgivning					
Intäkter	0	2 891	3 055	2 372	-683
Kostnader	-1 321	-9 638	-11 547	-9 473	2 074
Resultat	-1 321	-6 747	-8 492	-7 101	1 391
Miljöstrategiska, Orangeriet (exkl. KLIV)					
Intäkter	0	0	0	0	0
Kostnader	0	0	0	0	0
Resultat	0	0	0	0	0
Budget- och skuldrådgivning					
Intäkter	1 317	1 522	1 600	1 579	-21
Kostnader	-4 506	-4 657	-4 988	-4 953	35
Resultat	-3 189	-3 135	-3 388	-3 374	14
Buffert					
Intäkter	0	0	0	0	0
Kostnader	0	0	-260	0	260
Resultat	0	0	-260	0	260
Klimatfonden					
Intäkter			0	549	549
Kostnader			0	-460	-460
Resultat			0	89	89
Intäkter					
Kostnader					
Resultat					
Intäkter					
Kostnader					
Resultat					

Tkr	Bokslut 2017	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019	Avvikelse
Intäkter					
Kostnader					
Resultat					
Intäkter					
Kostnader					
Resultat					
Totalt					
Intäkter	16 412	17 939	23 165	20 806	-2 359
Kostnader	-39 887	-43 216	-49 040	-45 948	3 092
Resultat	-23 475	-25 277	-25 875	-25 142	733

4.3 Verksamhetsanalys

4.3.1 Miljö- och konsumentnämnden

Väsentliga budgetavvikelser och orsaker

Den politiska verksamheten redovisar en positiv avvikelse mot budget på 122 tkr. Det är framförallt beroende på lägre kostnader för kompetensutveckling som inte har genomförts i den utsträckning som planerats.

4.3.2 Miljöförvaltningen gemensamt

Miljö- och konsumentnämnden har sedan 2012 haft en ekonomi i obalans jämfört med de uppdrag som nämnden ålagts. Flera år i rad har vissa tjänster inte tillsatts utan hållits vakanta i perioder för att spara. Kostnaderna för miljöförvaltningens höga personalomsättning (sedan 2015 mellan 14-20 %) har av stadsrevisionen uppskattats till 3-4 mkr årligen. Oavsett det exakta beloppet medför hög personalomsättning och vakanta tjänster både minskad och mindre effektiv verksamhet samt ökad stress och ökad risk för sjukskrivning.

När 2020 börjar så finns en ny chef på miljöstrategiska avdelningen och den nyinrättade staben är fullbemannad. Det har även varit ett bättre rekryteringsunderlag gällande miljöinspektörer än tidigare. Sedan augusti har nämnden en egen HR-specialist som har medfört att förvaltningen nu kan arbeta systematiskt med bland annat sjukfrånvaron och rehabilitering.

Nämndens ekonomiska resultat 2019 är positivt.

Förvaltningen gemensamt (Förvaltningsledning och verksamhetsstöd)

Väsentliga budgetavvikelser och orsaker

Verksamhetsstöd inklusive den nyinrättade staben gör tillsammans ett överskott 694 tkr vilket främst beror på att de nya heltidstjänsterna HR och förvaltningscontroller, inte var på plats förrän efter

sommaren samt att det blivit ett glapp mellan det att förra juristen slutat och ny är på plats. Det har också varit en del sjukfrånvaro på Verksamhetsstöd.

Åtgärder

Överskottet är av engångskaraktär och bidrar till att nämnden som helhet klarar sin budget.

Analys av verksamheten

Stab

Staben har inrättats från och med 15 augusti 2019, för att för att hjälpa Miljöförvaltningen att skapa en effektiv och hållbar verksamhet. Stabens funktion (förvaltningscontroller, HR-specialist, jurist och kommunikatör) är framförallt att stödja, men även styra genom råd, vägledning och analys för att öka ledningens och förvaltningens kapacitet och utveckla verksamheten utifrån ett helhetsperspektiv. Staben styr indirekt genom sin expertis och säkerställer att lagar, avtal, rutiner och riktlinjer följs på Miljöförvaltningen.

Verksamhetsstöd

Avdelningen för verksamhetsstöd har som uppgift att stödja, komplettera och förstärka kärnverksamheterna inom Miljöförvaltningen och utifrån förvaltningens behov tillhandahålla administration, personaladministration, ekonomi, juridikkompetens, IT och kvalitet.

Under 2019 har tre medarbetare på Verksamhetsstöd valt att sluta sin anställning hos oss, varav en pensionsavgång. Att på kort tid rekrytera flera nya medarbetare medför att mycket tid har ägnats åt att bygga upp avdelningen på bästa sätt utifrån bemanning och kompetens.

IT, kvalitet och uppföljning

Avdelningen har under året lagt ner mycket tid på upphandling samt införande av det nya ärendehanteringssystemet Ecos2. Att införa ett nytt IT-system är ett omfattande och resurskrävande åtagande. Den gamla systemlösningen, Ecos1, innehöll en stor mängd data som lyfts ut (konverterats) för hantering av det nya IT-systemet. Driftsättning av det nya ärendehanteringssystemet skedde tidigt i januari 2020. Detta nya moderna system öppnar upp en mängd olika möjligheter bland annat inom digitaliseringsområdet, full effekt kommer inte erhållas redan under 2020.

Parallellt med införandet av Ecos2 har även ett e-arkiv upprättats där all data flyttats över från gamla Ecos1 vilket betyder att alla pappersarkiv inte längre är nödvändiga. Vidare har framtagning av olika e-tjänster påbörjats, som inom kort kommer att kunna kopplas till det nya systemet.

Under 2019 har avdelningen tillsammans med Stadsarkivet arbetat med framtagning av en ny informationshanteringsplan (dokumenthanteringsplan) enligt en ny processororienterad klassificeringsstruktur, vilken kommer vara grunden även i det nya ärendehanteringssystemet och kvalitetsledningssystemet. Avdelningen kommer tillsammans med övriga avdelningar på förvaltningen fortsätta detta arbete samt även arbetet med att tydliggöra, utveckla och säkerställa förvaltningens rutiner och ansvarsområden.

Borås Stad-gemensamma program, planer och uppföljningar

Avdelningen har under året arbetat med gemensamma program, planer och uppföljningar i staden vad gäller Lokalbehovsplan, Synpunktshantering, Intern kontroll, Program för ett integrerat samhälle, Plan för hantering av samhällsstörningar och extraordinära händelser, Personalekonomisk redovisning, Uppdrag som inte ingår i budget, Borås Stads ungdomspolitiska program samt Digital strategi.

Bostad Borås

Avdelningen har som uppgift att vara ett stöd till allmänheten kring hur och var man kan söka lägenhet i Borås. Inför terminsstarterna är studenterna vid Högskolan i Borås en särskilt viktig målgrupp. Verksamheten informerar nya och nuvarande kommuninvånare samt studenter via webbplatsen BoråsBo, besök, brev, e-post och telefon. En styrgrupp med representanter från fastighetsägarna, de kommunala fastighetsbolagen, högskolan samt Borås Stad träffas regelbundet under året.

4.3.3 Livsmedelskontroll

Väsentliga budgetavvikelser och orsaker

Avdelningen redovisar totalt sett en negativ avvikelse mot årsbudget på -102 tkr. Tillståndsenheten redovisar underskott för verksamhetsåret 2019.

Livsmedelskontroll har nått upp till sina budgeterade intäkter. Lägre personalkostnader, vilka beror på glapp mellan att medarbetare slutar sin tjänst fram tills ny personal börjar, medför att resultatet är positivt med 152 tkr. Enheten förstärktes med en vikarie under hösten

Tillståndsenhetens resultat är -254 tkr, främst beroende av konsultkostnader. Detta har dock varit nödvändigt för att komma ikapp med den planerade tillsynen.

I tidigare prognos för 2019 beräknades hela tillståndsenheten överskrida sin intäktsbudget med ca 500 tkr utifrån ytterligare intäkter för tobakstillsyn p.g.a. den nya tobakslagen som trädde i kraft 1 juli 2019. En avgift tas ut vid beviljan för ansökan om tobaksförsäljningstillstånd, därefter kommer en årlig tillsynsavgift tas ut. Prognosen var mycket osäker, då hur många verksamheter som skulle ansöka om tillstånd var okänt. Varje tillstånd genererar en intäkt på 11,6 tkr enligt fastställd taxa.

Handläggaresurserna utökades för att klara den ökade arbetsmängden.

Drygt 80 ansökningar om tillstånd har inkommit under hösten, men dessvärre har endast ett fåtal av dessa kunnat färdigställas eftersom personalen har haft hög sjukfrånvaro och frånvaro p.g.a. vård av barn under hösten. Dessa förväntade extraintäkter 2019 blev därmed blygsamma. Intäkterna flyttas till 2020 och då kommer också dessa ärenden att handläggas klart.

Analys av verksamheten

Livsmedelskontroll

Enheten har gjort fler inspektioner och revisioner under 2019 jämfört med 2018. Det har kommit många fler klagomål till enheten än beräknat under 2019, vilket belastat hela enheten hårt eftersom enheten utreder alla klagomål. Antalet uppföljande kontroller på grund av klagomål eller brister som hittats i den ordinarie kontrollen har också ökat kraftigt.

Antalet delegationsbeslut har också ökat kraftigt, vilket innebär en stor budgetavvikelse, som påverkar att kontrollen blir mer komplex och att det i sin tur fattas fler beslut om sanktioner, extra avgifter i samband med kontroller. Hela 19 beslut om förbud och 26 beslut om föreläggande har fattats under 2019.

Från och med 2019 har handläggning av livsmedelssanktionsavgifter tillkommit. Detta, tillsammans med fler klagomål och händelsestyrda kontroller samt vakanser och underbemanning (jämfört med behovsutredningen), har medfört att flera verksamheter fått mindre kontrolltid än vad som krävs. Ett 40-tal verksamheter som skulle haft minst ett besök under året har inte fått något tillsynsbesök alls. Kontrollskulden de två senaste åren är ovanligt hög; 2018 års kontrollskuld var ca 800 timmar och för 2019 ca 700 kontrolltimmar. Förvaltningen har uppmärksammat detta i behovsutredningar under flera år och nämnden har äskat medel vid flera tillfällen, utan resultat.

Tillståndsenheten

Under 2019 har enheten stöttat nämnden i framtagningen av olika underlag till ny taxa och avgifter för att ytterligare öka kostnadstäckningen. Ambitionen med den nya taxan och taxekonstruktionen för 2019 var att komma närmare en hållbar finansiering. I slutet på 2019 var taxan fortfarande inte beslutat av Kommunfullmäktige.

Under 2019 fortsatte enheten samarbetet med Näringslivsförvaltningen och tillsammans har vi tagit fram den digitala chatboten *Kommun-Kim* samt den digitala tjänsten *Tillståndsguiden*. Syftet är att öka möjligheten till information och vägledning för den enskilde företagaren och medborgaren. Även det yttre tillsynsarbetet sköts med digitala lösningar och snabb återkoppling till företagen.

Enheten klarar av målen för att leverera tillstånden inom uppsatta tiden på tre veckor (oftast fattas

beslut inom en vecka). Samtliga verksamheter har fått minst ett tillsynsbesök. Utöver det har enheten arbetat med att utveckla information till företagen och erbjuder uppstartsmöten till alla som söker serveringstillstånd. Även dialogmöten med företagen vid tillsynsbrister erbjuds av enheten.

Under 2019 har handläggningstiderna på det stora hela kunnat hållas nere, trots att enheten har jobbat parallellt med introduktion inom tillståndsgivning av tre handläggare från tobaksenheten och att det fanns frånvaro på enheten på grund av sjukdomar och vård av barn. Enheten har med anledning av att Verksamhetsstöd inte varit fullt bemannad, tagit en del av de administrativa uppgifter själva under året.

Tobak, e-cigaretter m.fl. receptfria läkemedel och folköl

Under 2019 har enheten stöttat nämnden i framtagningen av olika underlag till ny taxa och avgifter för att ytterligare öka kostnadstäckningen.

Stora delar av året har gått till förberedelserna inför införandet av nya tobakslagen som kom den 1 juli 2019. Verksamheter som vill sälja tobaksprodukter var tvungna att ansöka om tillstånd. Enheten har tagit fram informationsmaterial kring ämnet. Vidare har enheten deltagit i informationsmöten till verksamhetsutövarna om vad som gäller med den nya lagstiftningen. Handläggningen gällande tobakstillstånden fortsätter även under 2020.

Alkoholhandläggare har hjälpt till att introducera och utbilda sina kollegor på tobakstillsynen i hur man handlägger och fattar beslut inom tillståndsgivningen under 2019. Det har tagit mycket tid i anspråk från hela Tillståndsenheten. Detta kommer att pågå även under 2020

Försäljningsställen med tobak, folköl och receptfria läkemedel har fått tillsyn löpande 2019. Sammanfattningsvis är det lägre siffror på nästan alla områden jämfört med 2018, eftersom det har varit mycket frånvaro på enheten på grund av sjukdom och vård av barn.

4.3.4 Miljötillsyn

Väsentliga budgetavvikelser och orsaker

Avdelningen redovisar en negativ avvikelse mot årsbudget på -1 476 tkr.

Intäkterna för 2019 underskred budget med -2 236 tkr. Årets personalbudget förstärktes med 3 årsarbetare för att öka tillsynen eftersom behovsutredningen visade på att all tillsyn inte genomförts. Personalförstärkningen var tänkt att finansiera sig själv då den ökade timtillsynen skulle öka i omfattning. Avdelningen har dock inte klarat detta p.g.a. arbete med omorganisering och personalomsättning. Det har medfört ett mindre överskott inom personalbudgeten och ett större underskott på intäktssidan. Intäkterna kommer huvudsakligen från årsdebitering och från timdebiterade händelser i samband med enstaka projekt som pågått under några år, inkommande ärenden, anmälningar och klagomål, så kallad händelsestyrd tillsyn, som måste prioriteras.

Kostnaderna är 760 tkr lägre än budgeterat och det är framförallt utifrån lägre personalkostnader då de tre extra handläggarna inte kunnat rekryteras som tänkt.

Avdelningen har inte nyttjat 550 tkr av byggbonusmedel för arbete med förorenade områden på grund av vakanser, och önskar att dessa medel flyttas över till 2020.

Analys av verksamheten

Personalomsättning och svårigheter att hitta tillräckligt med kompetent personal medför att arbete med rekrytering av handläggare fortsätter, liksom introduktion av nyanställda. Nya medarbetare medför längre handläggningstider, mer inläsning och upplärning etc. vilket påverkar tillsynstakten negativt. Rekrytering har skett i två omgångar under året för att ersätta sex miljöinspektörer, men fortsatta svårigheter att hitta kompetenta inspektörer har medfört att det under hela 2019 funnits minst två vakanser inom miljötillsyn.

Länsstyrelsens revision

Länsstyrelsen genomförde en revision och uppföljning av miljöbalktillsynen i Borås stad. De granskade våra lagstadgade handlingar såsom behovsutredning, tillsynsplan samt den tillsyn som bedrivs på årsbetalande verksamheter med högst risk ur miljö- och hälsoskyddssynpunkt. Nämnden erhöll Länsstyrelsens revisionsprotokoll där både positiva synpunkter men också för hur brister inom tillsynen avses hanteras.

Länsstyrelsen påpekade bland annat att chefstiden per handläggare är så låg att den utgör en risk för arbetsmiljön, både för chef och medarbetare. Vidare påpekade länsstyrelsen att all obligatorisk tillsyn inte utförs i Borås. Miljötillsynsavdelningen kommer därför att delas upp på två avdelningar där vardera avdelning får en chef. En ny chef kommer att rekryteras under 2020 och rekrytering av handläggare fortsätter.

Nämnden har vidare påbörjat en översyn för att stärka och synliggöra resurskedjan: behovsutredning och finansieringsbehov - tillsynsplan, budget och taxa - tillsynsuppföljning - analys - nu behovsutredning. Under 2017 och 2018 låg fokus på att ta fram en komplett behovsutredning och tillsynsplan för första gången på flera år. Under 2019 går förvaltningen vidare med utveckling av tillsynsuppföljning. Under 2019 provades manuell tidrapportering under två månader. Erfarenheterna därifrån tillsammans med helt nytt verksamhetssystem (2019/2020) kommer under 2020 medföra förbättrade möjligheter för uppföljning. När uppföljningen har fått högre kvalitet kommer fokus gå över på att vidareutveckla analysarbetet.

Tillsynsvägledning, Länsstyrelsen

I början av året fick avdelningen tillsynsvägledning inom förorenade områden. Syftet var att ta upp prioriterade frågor och verksamheter diskutera det strategiska arbetet och tydliggöra tillsynsansvaret. Länsstyrelsen meddelar att kommunen har 530 registrerade verksamheter med potentiella föroreningar i länets databas. Vidare finns ett akut förorenat objekt, Viskan som ligger inom riskklass 1, med förorenade sediment och översvämningsproblematik.

Föroreningar, MIFO

Under året påbörjades MIFO inventering på kommunens förorenade områden. Syftet med MIFO (Metodik **f**ör Inventering av Förorenade Områden) är att kartlägga förorenade områden i landet för att sedan kunna prioritera insatser och sanera markområden. Drygt 116 verksamheter har inventerats genom kart- och arkivstudier, platsbesök och intervjuer. Samlat material ska branschklassas, sammanställas och kommuniceras till verksamhetsutövare och fastighetsägare. När hela projektet är klart ska resultaten återrapporteras till Länsstyrelsen, där informationen samlas i Länsstyrelsens databas som är samarbetsyta för länsstyrelserna, Naturvårdsverket, SGI och SGU.

Tidfinansierad tillsyn

Under året har alla grafiker fått tillsyn på hanteringen av farligt avfall. Dels användes tematillsynens material för att genomföra tillsynen dels för att undersöka verksamhetens omfattning. Totalt besöktes 23 grafiker varav två var så stora att de kommer få årlig tillsyn.

Frisörbranschen omfattar ca 160 kända verksamheter. Inom tillsynen har avfallsrutiner, smitt-/allergiskydd och märkning av hårfärgningsprodukter granskats. Målgruppen har tidvis varit svår att besöka då flertalet verksamheter avbokat tillsynsbesök strax innan tillsynsbesök och relativt mycket tid åtgått till att förklara tillsynsavgifter för myndighetsutövning. Under året har 21 stycken fått tillsyn och tillsynssatsningen kommer att pågå även nästa år.

Under slutet av året planerades verksamheter som mellanlagrar farligt avfall att tillsynas. För besöken användes tematillsynens material som ändrats för att passa tillsynen bättre. Antal verksamheter bedöms uppgå till ca 20 stycken, av dem besöktes 8 verksamheter.

Lantbruk

Inom lantbruk har ett förarbete påbörjats inför en inventering av aktuella djurgårdar i kommunen. Tillsynen kommer att genomföras under nästa år. Tillstånd för att sprida bekämpningsmedel inom Öresjöes vattenskyddsområde har handlagts under året. Under året kom klagomål in som rörde ett

utsläpp av betydande mängd flytgödsel som nådde stadens vattentäkt. Ärendet har tagit mycket tid i anspråk och har resulterat i en åtalsanmälan.

En fjäderfäanläggning, som omfattas av ett EU-direktiv - ett så kallat industriutsläppsdirektiv (IED) samt BAT-slutsats, har fått tillsyn och blivit informerad om direktivet. I företagets miljörapport som årligen ska inlämnas till tillsynsmyndigheten ska de redogöra för hur direktivet avses följas.

De verksamheter som hanterar biocider har inte lämnat in någon rapportering till avdelningen, därför har berörda aktörer inom branschen fått en skrivelse om gällande lagstiftning.

Energi- och Miljöcenter på Sobacken, EMC

Under verksamhetsåret 2019 har samtliga nya verksamheter på Sobacken/EMC som drivs av Borås Energi- och Miljö AB, BEMAB, med avloppsreningsverk, kraftvärmeverk med kompletterande biogasanläggning tagits i drift. Anläggningen har tillstånd från regeringen att driva dessa verksamheter. Miljöförvaltningen har sedan 90-talet bedrivit tillsynen. De senaste fyra åren har avdelningen effektiviserat tillsynen för att kunna möta företagets efterfrågan på rådgivning på olika anmälningsärenden och idrifttagande av alla verksamhetens nya delar.

EMC fick ett övergripande tillsynsbesök på utsläpp till dagvatten som kommer att följas upp vid nästa kontroll. Ett tidigare föreläggande för fordonstvätt följdes upp genom tillsynsbesök och krav på kompletterande provtagning, rening och egenkontroll. Arbetet med IED och gällande BAT-slutsatser har också påbörjats. Flera diskussioner har förts med BEMAB om huvudindustriutsläppsverksamhet, i dialogen är vår förvaltningsjurist inkopplad då nationella riktlinjer saknas helt. Sverige är det enda landet inom EU som har eget förfaringsätt när det gäller tillämpningen av IED och BAT-slutsatser. Diskussion mellan EMC och avdelningen pågår. Avdelningen har medverkat vid två närboendemöten om gällande utökning av avfallsverksamheten samt lukt och bullerstörningar från anläggningen.

Energi och Miljöcenter på Sobacken, EMC, Avlopp:

BEMAB övertog driften av reningsverket. Diskussioner har inletts med anledning av tre allvarliga bräddhändelser på ledningsnätet de senaste två åren. EU-domstolen har inletts en process mot Sverige för överträdelse av avloppsdirektivet, vilket berör Gässlösa reningsverk (nedlagd 2018) och Bogryds reningsverk. Detta har medfört omfattande granskning av rapporterade värden.

Energi och Miljöcenter på Sobacken, EMC, Avfall

Under året har anmälan behandlats för byggande av ny sorteringshall. Två periodiska besiktningar för avfallsanläggningen och deponin har genomförts. Verksamheten har också klassats om enligt miljöprövningsförordningen. Under hösten har vi medverkat på samråd och närboendemöte. Under 2020 kommer BEMAB göra omtag gällande utökning av avfallsverksamheten.

Energi och Miljöcenter på Sobacken, EMC, Biogas

Tillsynsbesök som kopplats till överskridande av villkor för metanslip vilket pågått sedan uppgraderingsanläggningen togs i drift 2012. Under året har verksamheten genomfört installationer för att minska utsläpp av metan. Men provdriften är ännu inte klar. Idrifttagande av slamrötningsanläggningen har inneburit driftstörningar vilka har orsakat utsläpp av rötrest och metan samt lukstörningar för närboende. BEMAB har tagit fram en handlingsplan på Miljöförvaltningens begäran, varvid situationen förbättrats.

Energi och Miljöcenter på Sobacken, EMC, Kraftvärmeverk

Kraftvärmeverket har tagits i drift under året men prestandaprovet görs först 2020. Förstagångsbesiktning gjordes på anläggningen den 10 december.

Bilvårdsanläggningar

Branschen genererar klagomål på både utsläpp och nedskräpning, och är eftersatt både vad gäller inventering och tillsyn. Viss tillsyn har dock genomförts, men långt ifrån heltäckande. Krav har ställts på en verksamhet att upphöra med utsläpp till Hultasjön.

Avdelningen har under året startat ett samarbete med BEMAB kring uppföljning av utsläpp från fordonstvättar, kemikaliehantering och samsyn i olika frågor. Under året har avdelningen samarbetat på översvämningsproblematiken som slår ut oljeavskiljare på grund av underdimensionerade dagvattensystem. Inom 7-häradskommunerna har fokus varit på branschens utsläpp för att uppnå samsyn. Inom detta nätverk har kommunerna tagit fram en gemensam oljeavskiljarpolicy för att underlätta tillsyn. Från tidigare genomförd samordnad myndighetsinsats mellan Miljöförvaltning, polis och skattemyndigheten har vi följt upp kraven som ställdes på berörda verksamheter. Vissa av dem har så stora verksamheter att de faller inom ramen för årlig tillsyn.

Bostadsklagomål

Under året har ca 65 klagomålsärenden handlagts och stadigvarande har ca 17 ärenden varit pågående. Arbete med att förbättra information på hemsidan om inomhusmiljö har genomförts. Avdelningen har haft som mål att påbörja förebyggande bostadstillsyn men har beroende på personalomsättning fått skjuta fram denna tillsyn.

För att bättre klara av att möta den komplexitet inom buller och ljudmätningar som myndighetsutövningen ställer har avdelningen kompetensutvecklat sig inom dessa frågor.

Tematillsyn dagvatten

84 stycken av alla miljöfarliga verksamheter med årlig tillsynsavgift har fått tillsyn under årets tematillsyn, dagvatten. Antalet miljöfarliga verksamheter är 181 st. Resultatet av tematillsynen visar att de allra flesta fått risknivå *mindre risk*, vilket innebär att krav på åtgärder kommer att följas upp nästkommande år. Endast fyra verksamheter fick betydande risk och 22 fick utan anmärkning.

Tematillsyn undervisningsverksamheter

Årets tematillsyn inom hälsoskydd har haft ventilation på förskolor som fokusområde. Huvudsyftet med tillsynen är att se till att personbelastningen inte överstiger mängden tillgänglig luft inomhus. Vid tillsynen har också uppföljning av städning gjorts dvs uppföljning av de krav som ställdes under förra årets tematillsyn. Resultaten kommer sammanställas och förmedlas till Förskolenämnden och Lokalförsörjningsförvaltningen under början av 2020. Beslut kommer att riktas mot Förskolenämnden gällande de förskolor med brister på ventilationen. Då brister inom städningen kvarstår efter 2 år av åtgärdandetid kommer ett beslut med vite fattas under 2020 och riktas mot Förskolenämnden. Beslutet gällande städning kommer inte att riktas mot enskilda förskolor då det är lokalvårdsavtalet som har brister, vilket påverkar städningen på alla förskolor.

Undervisningsverksamheter

Under året har avdelningen fått in 16 anmälningar av nya undervisningsverksamheter för såväl ändringar av befintliga undervisningsverksamheter som helt nya. De kompletteringar som ofta måste begäras in är kontroll av radon och ventilationens kapacitet. Av alla inkomna anmälningar har den största arbetsinsatsen lagts på den anmälan som rör undervisningsverksamhet i industriområdet Kyllared. Anmälan avsåg en gymnasieskola vid halvårsskiftet 2019, som återtogs senare av Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen. Under senhösten lämnades en ny anmälan in av Grundskoleförvaltningen, nu för en grundskola F-3 (förskoleklass till och med årskurs tre) med avsevärt yngre barn än gymnasieelever. Arbete med anmälningsärendet pågår.

Täkter

Utöver ordinarie tillsyn av täkterna har avdelningen arbetat med revidering av kontrollprogram för den täkt som drivs av Borgstena dumpertransport. Arbete har även omfattat uppföljning av nya tillstånd, som Hedareds Sand & Betong har för sin täkt på Ramnaslätt, vilket pågår under nästa år.

Under året har mycket arbete lagts ner på yttranden och flertalet möten angående tidiga samråd för planerad ny bergtäkt i Gingri samt planerad fortsatt verksamhet på Fristads Express täkt utanför Borgstena.

Avfall och miljöskydd

Alla avfallsobjekt har fått tillsyn. Verksamheter med låg årsavgift har i regel fått sin tillsyn genom tematillsynen, medan de med högre avgift fått fler tillsynsinsatser. Ett exempel på tillsynsinsats är tillsyn av efterlevnaden av kontrollprogram. Denna form av tillsyn är något avdelningen fortsätter med nästa år.

Avdelningen har fortsatt kompetensutveckling inom bland annat industriutsläpp, förorenad mark, schaktmassor etc. Avdelningen har även utbildat andra förvaltningar t.ex. mark- och exploatering samt bygglovsavdelningen. Fortsatt utbildning med Tekniska förvaltningen har varit pausad i väntan på ny vägledning inom avfallsområdet.

Avdelningen har även arbetat med att inventera privata bolag och entreprenörer inom schaktnings- och grävbranschen. Det rör sig om ett 70-tal verksamheter som ska bli inbjudna till kommande utbildningar på avdelningen.

Mycket tid har åtgått på verksamheten Viared Industrimark samt anmälningsärendet för terrängmoduleringen på Viared. Avdelningen har fått ta ett helhetsgrepp för ett anläggningsärende som gjorts utan anmälan, vilket inkluderat provtagningsplan, mark- och miljöundersökning, framtagande av kontrollprogram etc.

Under hösten har avdelningen tagit fram informationsmaterial för återvinning av däck samt uppdaterat hemsida och facebook. Materialet kommer även att användas vid kommande tillsyn i fordonsgruppen.

Objektslista och administration

Avdelningen har utöver behovsutredning och tillsynsplan som kontinuerligt uppdateras, en objektslista med samtliga årsbetalande verksamheter. Listan fungerar som ett redskap för att följa upp tematillsyn och övrig tillsyn som görs av dessa verksamheter. Under året har objektslistan vidareutvecklats för att underlätta rapportering för tematillsynen men också för att kontrollera omfattning av tillsyn på respektive verksamhet över en treårsperiod.

Drygt en heltidstjänst har lagts på registervård inför konverteringen av nytt verksamhetssystem.

Miljötillsyns verksamhetsmätt, kundkontakter, som visar på efterfrågan på vår rådgivning, redovisat 840 registrerade händelser, för vilka 260 timmar åtgått. Avdelningen tillhandahåller provtagningsmaterial för vattenprovtagning i egen vattenbrunn. Drygt 100 fastighetsägare har använt sig av denna service.

Enskilda avlopp

Miljöförvaltningen bedriver aktiv tillsyn på enskilda avlopp i kommunen som omfattar rådgivning till privatpersoner och entreprenörer, tillsyn av nya och befintliga avlopp, ärendehandläggning, förelägganden eller förbud. Antalet ansökningar om nytt avlopp har legat mellan 135-165 ansökningar. Under året har vi mottagit 171 ansökningar, varav 43 % berodde på krav vid tillsyn på befintliga avlopp. Totalt finns ca 6000 enskilda avlopp i kommunen.

Under året har 192 fastigheter inventerats runt om i hela kommunen. Mål enligt tillsynsplanen var att inventera 150 fastigheter. Endast de anläggningar som har utsläpp till mark från vattentolett och är äldre än 10 år kontrolleras. Fokus har varit i området Tämta, men några fåtal avlopp i Rångedala, Boanäs, Bredared, Kinnarumma, Målsryd och Tosseryd har också inventerats. Av dessa fastigheter har 52 fastigheter fått ett tillsynsbesök. Resterande fastigheter har antingen uppgett att de vill göra om sin anläggning eller utföra åtgärder innan kontroll, haft torrtolett eller slutna tank. 83 % av de fastigheter som fått ett tillsynsbesök fick krav på att åtgärda sitt avlopp. Åtgärder kan vara att göra en helt ny anläggning eller rusta upp den befintliga med till exempel ventilationsrör och/eller grundvattennivårör.

Samverkan och samordning

Avdelningen har sedan några år tillbaka samarbetat med Borås Energi och Miljö gällande VA-rådgivning för boråsare. Samarbetet har skett genom möten där man arbetat med att bättre kunna möta medborgarnas behov av stöd inför anslutning till kommunalt avloppsledningsnät.

Under året har Näringslivsenheten på stadsledningskansliet och Miljöförvaltningen samverkat inom myndighetsområdena livsmedel, miljö- och hälsa samt alkoholserving. Målet är att höja NKI-värdet

för staden och miljö- och konsument nämnden står för drygt 50 % av kommunens resultat. Förbättringsarbete har skett inom vardera myndighetsområde.

Bygglovsgranskningen som görs på samhällsbyggnad inkluderar numera även miljöinventeringar och rivningsplaner. Under året har 409 bygglov blivit granskade. Arbete har också lagts på att ta fram granskningsunderlag inför miljöinventering. Avdelningen deltar aktivt i stadens planarbete genom att bistå med kompetens om förorenade områden, miljöfarlig verksamhet, industribuller, utsläpp till luft etc. Arbetet finansieras helt av skattemedel. Avdelningen har valt att prioritera att lägga tid på deltagande i planarbetet för att få högre kvalitet på detaljplanerna och att processen med byggloven i ett senare skede ska gå snabbare och att risken för oförutsedda händelser ska minska.

4.3.5 Miljöstrategiska inkl. energi- och konsumentrådgivning

Väsentliga budgetavvikelser och orsaker

Avdelningen redovisar sammantaget en positiv avvikelse mot budget på 1 391 tkr.

Byggbonusmedel på 700 tkr har knappast nyttjats utifrån för låga personalresurser. Dessa medel flyttas därför över till 2020.

Forskningsprojektet Sinfonia var för 2019 budgeterat att generera 200 tkr i intäkter, men på grund av personalomsättning och tid för introduktion av ny medarbetare har utfallet inte blivit mer än 51 tkr.

De tre LONA-projekt har inte hunnits med i den utsträckning som planerats beroende på att det saknats personal. Handläggarna har varit tvungna att prioritera andra arbetsuppgifter. Det har varit glapp i anställningar mellan de som slutat och de som har börjat samt en del sjukfrånvaro. Sammanfattningsvis har LONA-projekten genererat mer intäkter än vad som upparbetats under året men merparten av dessa har periodiserats till 2020 och ingår därför inte i resultatet för 2019. Intäkterna från strandskydd överskrider budget något, samtidigt som den tid som förvaltningen lägger på strandskyddsfrågor har ökat betydligt mer.

Projektet Hållbar Landsbygd, som finansieras till 100 % av bidrag från Boråsregionen, genomförs med mer externa resurser än tidigare då den medarbetare som håller i projektet endast arbetar 20% åt Miljöförvaltningen till projektet är slutfört (juni 2020 enligt nuvarande plan). Det betyder att både intäkter och kostnader minskar.

Konsumentrådgivningen redovisar ett budgetöverskott på 310 tkr då verksamheten under drygt ett halvår haft en vakant tjänst. Under året flyttade konsumentrådgivningen till avdelningen för budget- och skuldrådgivning och kommer med start 2020 att återuppta namnet *Konsument Borås*.

Åtgärder

Budgetavvikelserna är av engångskaraktär och bidrar till att nämnden som helhet håller budget.

Rekrytering av ny avdelningschef blev klar i slutet av 2019.

Analys av verksamheten

Naturvård

Inom stadens naturvårdsarbete har projektet Invasiva arter i Borås haft ett intensivt år med informations-spridning internt i kommunen till olika arbetsgrupper och avdelningar samt externt till allmänheten via tidningar och TV. En app för inrapportering av invasiva arter har tagits fram och runt 400 rapporter om invasiva arter har kommit in till miljöförvaltningen. Det interna arbetet med att hitta formerna för hur Borås Stad ska implementera den nya lagstiftningen om invasiva arter i sin verksamhet påbörjades genom arbete i projektstudio.

En viktig och glad nyhet är att Borås Stad under hösten 2019 gjort ett strategiskt markinköp i del av fastigheten Gåshult på initiativ av kommunbiolog och Miljö- och konsumentnämnden. På marken finns slätterängar med mycket höga biologiska värden knutna till floran. Områdets värden är väl

dokumenterade och utgör bland annat riksintresse Naturvård och har klass 1 i Borås stads naturdatabas. En ansökan om LONA-medel har skickats in för att få bidrag till restaurering och kommande reservatsbildning.

Strandskyddsärenden

Under 2019 ökade antalet handläggningar av strandskyddsdispensansökningar till 69 st. Det kan jämföras med 2018 då 58 st handläggningar skedde. Det har också inletts tre tillsynsärenden under året.

Miljöstrategisk verksamhet

Vårt miljöstrategiska arbete har under året fokuserat på att ta fram en koldioxidbudget enligt budgetuppdrag och i samverkan med stadsledningskansliet. Vi har även intensifierat arbetet med att kunna anpassa staden i ett förändrat klimat. Vi har också inom Urban Talks arrangerat flera event där barn och ungdomar fått möjlighet att stadsplanera, vilket är ett sätt att tidigt engagera kommande generationer.

Fysisk planering

För att ytterligare öka kompetensen angående *Miljöbalken* och *Plan- och Bygglagen* för de som arbetar i kommunen med fysisk planering, så arrangerade vi en förvaltningsövergripande utbildning, där ungefär 60 personer deltog.

Miljöövervakning

Inom ramarna för miljöövervakningen har vi ansvarat för att en luftutredning upphandlades under hösten 2019 och förväntas leverera färdigt material till våren 2020.

Energi- och klimatrådgivning

I nära samarbete med flera kommuner i Sjuhärad har vi haft ett samverkansprojekt kring solceller. Närmare 1 000 personer deltog i föreläsningarna som erbjöds.

Kunskapsförmedling

På grund av en stor efterfrågan från några större förvaltningar genomförde vi miljöutbildning för 1 050 personer - en dubbling av antalet jämfört med budget - inom Borås Stad vid 59 utbildningstillfällen. Av dessa 1 050 personer utgjorde 185 förtroendevalda från nämnder och bolag inom kommunkoncernen.

På *Vi håller rent*-dagarna, som Miljöförvaltningen var medarrangör till, deltog ca 15 000 personer från Borås. Det höga deltagandet bidrog till att Borås för femte året i rad vann pris som årets *Håll Sverige rent*-kommun.

Vi driver projektet *Hållbar Landsbygd Sjuhärad* som har tre fokusområden, REKO-ring, Dela Mera (delningsekonomi) och Lokalturism. Under 2019 har bland annat den digitala plattformen för delningsinitiativ *Smarta Kartan Sjuhärad* lanserats, se smartakartan7h.se. Projektet har fått stor medial uppmärksamhet. Deltagande parter är Vårgårda, Ulricehamn, Tranemo, Bollebygd och Svenljunga kommun samt Leader Sjuhärad och Navet Science Center.

Kommunikation och utåtriktat arbete

Vi ansvarade för ett 10-tal aktiviteter under *Kretsloppsveckan 2019* som fick ett stort genomslag och var välbesökta.

Avdelningen har även arbetat med kunskapsspridning i sociala medier genom delningar och över 100 inlägg på förvaltningens Facebook-sida som har mer än 850 följare.

Under 2019 flyttades den förvaltningsgemensamma kommunikatörstjänsten från MSA till Staben.

Konsumentrådgivning

De senaste åren har antalet konsumenträttsliga ärenden minskat. En av anledningarna är att fler

invånare vänder sig till Konsumentverkets tjänst *Hallå Konsument*. En förklaring till att ärendena minskat i Borås under 2019, är att under en stor del av första halvåret var enbart en rådgivare i tjänst och del av denna tid dessutom på deltid. Det betyder att möjligheterna att komma fram på telefon under telefonrådgivningen, har varit begränsade under en stor del av verksamhetsåret. Sedan mitten på augusti är den vakanta tjänsten tillsatt.

Inför 2020 har de fasta telefontiderna (2 tim 3 dagar i veckan) tagits bort och ersatts med en telefonsvarare som är öppen dygnet runt. Förhoppningen är att på så vis öka tillgängligheten för invånarna samtidigt som arbetsmiljön för handläggarna förbättras.

Fordonsrelaterade klagomål dominerar inom varor för Borås (högre andel än riksgenomsnittet) och för tjänster så är det mest klagomål på hantverkare och på telekomtjänster (högre andel än riksgenomsnittet, men merparten av dessa ärenden hänvisas vidare till Telekområdgivarna).

Även den utåtriktade verksamheten inom konsumenträtt och hållbar konsumtion har påverkats negativt av att bemanningen inte varit optimal under året. Verksamheten har ett upparbetat samarbete med bland annat BREC (Boråsregionens etableringscentrum) och Hässlehuset. Under 2020 är ambitionen att utveckla det utåtriktade arbetet.

4.3.6 Budget- och skuldrådgivning

Väsentliga budgetavvikelser och orsaker

Avdelningens totala budgetavvikelse är marginell och uppgår till 14 tkr.

Åtgärder

Under 2019 har konsumentrådgivningen flyttat från Miljöstrategiska avdelningen till avdelningen för Budget- och skuldrådgivning, för att hitta synergieffekter inom verksamheterna och på så vis kunna nå ut till fler inom framförallt det förebyggande arbetet. Från och med 2020 byter avdelningen namn till Konsument Borås och då kommer även verksamheterna ekonomiskt att redovisas tillsammans.

Analys av verksamheten

Efterfrågan på budget- och skuldrådgivning har ökat flera år i rad och så även under 2019. Trenden är i princip densamma i landets alla kommuner. För vår del har antalet inkomna ärenden ökat med drygt 21 % jämfört med 2018.

Det är fler män än kvinnor som söker rådgivning. De rådsökande är i alla åldrar, men merparten är 45 år och äldre. 249 personer har fått hjälp med att skicka in sin skuldsaneringsansökan. I de fall där en skuldsanering inte är möjlig, har rådgivningen fokuserat på budgetrådgivning, skuldkartläggning, avbetalningsplaner, ackordlösningar med mera - allt för att motivera och stärka den rådsökande att få en mer hållbar ekonomisk situation över tid. Ungefär 25 procent av alla ärenden är rådsökande som haft ett ärende tidigare, vilket är i samma nivå som tidigare år.

Under året har vi valt att avveckla den öppna mottagningen eftersom det var svårt att bemanna den på ett optimalt sätt. Under våren startades istället en e-tjänst för de som vill ta första kontakten på det viset. Vi har även möjliggjort för de som ringer till oss att boka en tid för rådgivning direkt, där rådgivarna - istället för att först skicka hem en blankett - ställer kompletterande frågor vid första telefonsamtalet och även ger en del inledande råd. Vi skickar också en bekräftelse på sms med instruktioner på vad man ska ta med sig till sitt första besök. Denna förändring genomfördes 1 september och sedan dess har antalet ärenden ökat markant (58 % perioden sep-dec). En förklaring till den stora ökningen är nog att vi tagit bort kravet på en inskickad blankett. Andra förklaringar kan vara att fler är i behov av hjälp, att fler känner till möjligheten att få rådgivning samt att Kronofogden hänvisar fler rådsökande till verksamheten.

Fram till oktober i år var det inga problem att klara målsättningen att den enskilde får ett rådgivningsbesök inom 4 veckor (enligt Konsumentverkets rekommendation), men i takt med att

antalet ärenden kraftigt ökade under hösten, blev det svårare och ett antal ärenden har därför fått vänta längre än så.

Rådgivarna ska även ge stöd till de rådsökande under pågående skuldsanering. Detta stöd ges nu enbart till de klienter som hör av sig, och då är det oftast i ett akut skede med risk för att skuldsaneringen upphävs om inte en omprövning skickas in.

Verksamheten har för andra året i rad genomfört en brukarundersökning. Resultatet visade att de rådsökande var fortsatt mycket nöjda med verksamheten både vad gäller bemötande och den hjälp de får.

Om fler vände sig till budget- och skuldrådgivningen i ett tidigare skede, innan skulderna är alltför stora skulle såväl den enskildes situation som samhällsekonomin förbättras. Av dessa skäl är det viktigt att budget- och skuldrådgivningsarbetet inte bara fokuserar på arbete med enskilda ärenden utan även innehåller utåtriktat och förebyggande arbete, så att fler får kännedom om vår verksamhet och möjligheten att få hjälp.

Antalet informationstillfällen/föreläsningar (där 965 personer deltagit) är färre än föregående år och beror på att avdelningen hanterat ett större antal rådgivningsärenden än tidigare. Vi satsade också på att ha en samverkansdag med temat "Våga fråga hur mår din ekonomi?" där olika aktörer, som i sitt arbete möter människor som har problem med sin ekonomi och/eller lever i ekonomisk stress, bjöds in för att presentera vår verksamhet och belysa vikten av att samverka. Det blev en lyckad satsning som även uppmärksammades av Konsumentverket. Under 2020 kommer vi genomföra en liknande workshop.

4.4 Verksamheten 2019

Kommunfullmäktige fastslog i budget 2019 att de tre punkterna nedan ska gälla för Miljö- och konsumentnämndens verksamhet, utöver vad som följer av reglemente och andra bestämmelser och uppdrag.

Taxorna inom nämndens ansvarsområde ska så långt som möjligt utformas så att kunderna betalar vad tjänsten kostar. Förvaltningen har för avsikt att under 2020 fortsätta arbetet med att se över och revidera taxorna inom nämndens ansvarsområden. Då intäkterna huvudsakligen utgörs av avgifter för tillsyn så är det oerhört viktigt att fortsätta arbetet med att försöka öka självfinansieringsgraden gällande de olika taxorna.

Borås Stads konsumentvägledning ska även arbeta med rådgivning om hållbar konsumtion. Merparten av de föreläsningar och informationsinsatser som konsumentrådgivarna genomför innehåller utöver konsumenträtt även fakta och råd kring hållbar konsumtion. Under 2019 har färre informationstillfällen genomförts än föregående år på grund av personalsituationen.

Anställda i upphandlade verksamheter ska ha arbetsvillkor jämförbara med anställda i Borås stad

4.5 Jämställdhetsperspektivet

Miljö- och konsumentnämndens verksamhet styrs av lagar och förordningar som i grunden är neutrala i förhållande till kön, ålder och andra egenskaper hos invånare och verksamhetsutövare. Nämnden har fördelat budgetmedel till respektive avdelning utifrån verksamheternas behov.

Miljöförvaltningen arbetar för att ha en jämställd förvaltning. Avdelningarna belyser frågan om lika rättigheter och möjligheter inom ramen för APT utifrån stadens arbete med SAM-hjulet.

Vid rekrytering anställs personal efter kompetens. Jämställda löner sätts utifrån ålder, arbetslivserfarenhet samt utbildning.

5 Verksamhetsmätt

5.1 Miljöförvaltningen gemensamt

5.1.1 Mått som följs upp av Kommunfullmäktige

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2017	Årsutfall 2018	Budget 2019	Årsutfall 2019
Antal ärenden	3 315	3 746		3 833
Antal händelser (Ecos)	15 332	16 934		18 487
Antal delegationsbeslut.	907	924		1 207

5.2 Livsmedelskontroll

5.2.1 Livsmedelskontroll

5.2.1.1 Mått som följs upp av Kommunfullmäktige

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2017	Årsutfall 2018	Budget 2019	Årsutfall 2019
Antal livsmedelsverksamheter	790	790	790	790
Antal inspektioner	930	763	800	863
Antal revisioner	72	66	100	88
Antal delegationsbeslut	337	278	200	322
Klagomål	63	70	60	98
Registrering	97	105	100	109

5.2.1.2 Mått som följs upp av Nämnden

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2017	Årsutfall 2018	Budget 2019	Årsutfall 2019
Antal ärenden RASFF och iRASFF			25	21

5.2.2 Alkoholtillsyn

5.2.2.1 Mått som följs upp av Nämnden

Verksamhetsmått	Årsutfall 2017	Årsutfall 2018	Budget 2019	Årsutfall 2019
Antal beslut/besked som inte getts inom 3 veckor efter att ansökan är komplett			0	0
Antal ärenden inre tillsyn			10	11
Antal serveringsställen som inte fått ett tillsynsbesök under året			0	0

5.2.3 Tobakstillsyn m.fl.

5.2.3.1 Mått som följs upp av Nämnden

Verksamhetsmått	Årsutfall 2017	Årsutfall 2018	Budget 2019	Årsutfall 2019
Antal delegationsbeslut			50	20
Antal inspektioner tobak och e-cigaretter			50	8
Antal inspektioner folköl			40	14
Antal inspektioner receptfria läkemedel			30	12
Antal kontrollköp av tobaksprodukter			60	0

5.3 Miljötillsyn

5.3.1 Mått som följs upp av Kommunfullmäktige

Verksamhetsmått	Årsutfall 2017	Årsutfall 2018	Budget 2019	Årsutfall 2019
Antal delegationsbeslut	527	607	700	834

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2017	Årsutfall 2018	Budget 2019	Årsutfall 2019
Antal inspektioner och personliga möten miljötillsyn	131	271	200	217
Antal inspektioner och personliga möten enskilda avlopp	184	209	200	220
Antal inspektioner och personliga möten hälsoskydd	186	254	200	185
Antal kundkontakter miljötillsyn	4 417	4 973	5 000	5 806
Antal kundkontakter enskilda avlopp	2 055	2 475	2 500	2 609
Antal kundkontakter hälsoskydd	1 797	2 368	2 000	2 203

5.4 Miljöstrategiska

5.4.1 Konsumenträttslig rådgivning

5.4.1.1 Mått som följs upp av Kommunfullmäktige

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2017	Årsutfall 2018	Budget 2019	Årsutfall 2019
Konsumentkontakter	3 135	3 131	0	0
Informationsaktiviteter.	65	99	0	0
Rådgivningsärenden, konsumenträttslig			1 200	7 904
Föreläsningar och informationstillfällen			50	61

5.4.2 Miljöstrategisk verksamhet

5.4.2.1 Mått som följs upp av Kommunfullmäktige

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2017	Årsutfall 2018	Budget 2019	Årsutfall 2019
Naturvårds- och hållbarhetsprojekt			5	55

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2017	Årsutfall 2018	Budget 2019	Årsutfall 2019
Antal deltagande timmar i stadens planering			4 900	13 874
Strandskyddsärenden			40	472
Deltagare i miljöutbildning			500	5 018

5.4.2.2 Mått som följs upp av Nämnden

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2017	Årsutfall 2018	Budget 2019	Årsutfall 2019
Beviljade ärenden Naturvårdsfonden			10	107
Aktiviteter i media			30	281

5.4.3 Energi- och klimatrådgivning

5.4.3.1 Mått som följs upp av Kommunfullmäktige

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2017	Årsutfall 2018	Budget 2019	Årsutfall 2019
Rådgivningsärenden, energi- och klimatrådgivning	77	119	135	134
Evenemang			5	65

5.5 Budget- och skuldrådgivning

5.5.1 Mått som följs upp av Kommunfullmäktige

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2017	Årsutfall 2018	Budget 2019	Årsutfall 2019
Klientkontakter	2 143	2 657		
Rådgivningsärenden	463	523	500	634
Föreläsningar och informationstillfällen	49	52	50	37

6 Investeringar

6.1 Investeringar, årliga anslag

Tkr	Budget 2019	Utgift 2019	Avvikelse 2019
Verksamhetssystemet Ecos2	2 000	613	1 387
Summa	2 000	613	1 387

Analys

Det nya verksamhetssystemet Ecos2 kommer inte att vara färdigt installerat innan 2020. Det medför att nämnden kommer att behöva börja betala kapitalkostnader först 2021.

6.2 Investeringar som löper över flera år

Tkr	Godkänd utgift	Total budget 2019	Utgift 2019	Avvik.	Omdisp	Prognos	Status
Summa							

Förklaring projektstatus

0: Ej påbörjat projekt

1: Förstudie

2: Pågående

3: Klart

Analys